

APSTIPRINU
LBTU IITF Dekāns

G.Vītols

2024.gada 29. janvārī

Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
Inženierzinātņu un informācijas tehnoloģiju fakultāte
Inženiertehnikas un enerģētikas institūts

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA
Laboratorijas darbiem Traktoru un automobiļu
tehniskā servisa laboratorijā (137)

Nr. 11

Izstrādāta saskaņā ar LR Darba aizsardzības likuma
14.pantu, MK noteikumiem Nr.749 „Apmācības kārtība
darba aizsardzības jautājumos“ un izvērtējot darba
vides riskus un situāciju darba vietā.

SASKANOTS

Inženiertehnikas un enerģ. inst.vadītājs

A.Birkavs

2024. gada 29. janvārī

Instrukcijā lietoto terminu skaidrojums

Darba drošība - darba vides (apkārtējās vides, procesa, iekārtu, apkalpojošā personāla) stāvoklis, kas izslēdz dzīvībai bīstamo un kaitīgu ražošanas faktoru iedarbību uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija - darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kas nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba vieta - vieta, kur praktikants apmācību procesā atrodas pasniedzēja un arodapmācības meistaruru kontrolē.

Bīstams faktors - tehnisks vai tehnoloģisks faktors, kas zināmos apstākļos praktikantam var izraisīt traumas vai pēkšņu veselības pasliktināšanos.

Kaitīgs faktors – tehnisks vai tehnoloģisks faktors, kā iedarbība praktikantam zināmos apstākļos var izraisīt saslimšanu.

Individuālie un kolektīvie aizsardzības līdzekļi - līdzekļi, kas novērš vai samazina bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz praktikantu.

Pirmā palīdzība - slimības vai savainojuma gadījumā ierobežotas palīdzības sniegšana cietušajam.

1. Vispārējās prasības

1.1. Darba aizsardzības instrukcija attiecas uz arodapmācības meistariem un studentiem, kas apgūst praktiskās iemaņas meistara vadībā.

1.2. Katram praktikantam pirms darba uzsākšanas jāiepazīstas ar darba drošības noteikumiem un obligāti jāizdara ieraksts instruktāžas žurnālā.

1.3. Prasības darba galda iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:

1.3.1. darba vieta un iekārtas jāuztur tīrībā un darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jātīra putekļi, tās jāeļļo un jāregulē;

1.3.2. visi darbi tehniskā servisa laboratorijā notiek pasniedzēja vai mācību meistara pavadībā.

Darbu vadītājam aizliegts atstāt laboratoriju bez uzraudzības.

1.3.3. aizliegts plānot un izpildīt jebkādu remonta un regulēšanas darbus ārpus darba laika (vakaros) un brīvdienās. Īpašos gadījumos nepieciešama institūta direktora atļauja;

1.3.4. ar bīstamām iekārtām (kravu pacelāji, leņķa slīpmašīnas) drīkst strādāt tikai mācību meistari;

1.3.5. laboratorijā jāievēro disciplīna un kārtība. Atļauts strādāt tikai tajā darba vietā, kuru norādījis meistars;

1.3.6. Smēķēt telpās stingri aizliegts.

1.4. Darba vides riska faktori:

- 1.4.1. darbs tehniskā servisa laboratorijā saistīts ar kaitīgiem un veselību apdraudošiem faktoriem: rotējošas un kustīgas mašīnu daļas; troksnis; vibrācija; elektriskās strāvas pievadi; motoru izplūdes gāzes; degvielas un smērvielas; smagumu pārvietošana; vaļējas apskates bedres u.c;
- 1.4.2. iespējamā detaļas izsviešana no ierīces;
- 1.4.3. paaugstinātais trokšņa līmenis darba zonā;
- 1.4.4. iespējams nepietiekams apgaismojums darba vietā;
- 1.4.5. iespējamā strādājošā elektrotrauma;
- 1.4.6. iespējamā trauma, saskaroties ar skaidām.
- 1.5. Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi:
 - 1.5.1. kolektīvie aizsardzības līdzekļi - ventilācijas iekārtas, norobežojumu aizslietņi, telpu apgaismojums, elektroiekārtu sazemējums;
 - 1.5.2. individuālās aizsardzības līdzekļi - aizsargbrilles, sejas maskas, cimdi, priekšauti vai spectērpi (halāti).
- 1.6. Ugunsdrošības pasākumi:
 - 1.6.1. aizliegts smēķēt un lietot atklātu uguni darba vietās;
 - 1.6.2. ievietot izlietoto slaukamo materiālu un eļļainos slauņus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;
 - 1.6.3. ugunsdzēsamajiem līdzekļiem jāatrodas brīvi pieejamās vietās.
- 1.7. Elektrodrošības prasības:
 - 1.7.1. elektroierīcēm un visām metāla daļām, kuras var nokļūt zem sprieguma, jābūt iezemētām;
 - 1.7.2. vietējam apgaismojumam izmantot iekārtas, kuru spriegums nepārsniedz 42V.
 - 1.7.3. pārnēsājamo rokas gaismekļu spriegums nepārsniedz 12V.
- 1.8. Darba higiēnas prasības darba vietai:
 - 1.8.1. gaisa temperatūrai telpās jābūt ziemā 18° - 20°C; vasarā 21° - 23°C;
 - 1.8.2. relatīvajam gaisa mitrumam jābūt robežās 40 - 60%;
 - 1.8.3. darba vietas apgaismojums pieļaujams ne mazāks par 150lx; gaismas avots nedrīkst būt apžilbinošs.
- 1.9. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
- 1.10. Strādājošie, kas pārkāpj šīs darba aizsardzības instrukcijas prasības, atkarībā no pārkāpuma sekām uzņemas disciplināro, administratīvo, materiālo vai kriminālatbildību.
- 1.11. Praktikanti, kas nepakļaujas darba aizsardzības instrukcijas prasībām, tiek atstādināti no prakses.

2. Darba drošības prasības, uzsākot darbu

- 2.1. Laboratorijā atļauts strādāt darba apģērbā. Apģērbam jābūt atbilstoša izmēra un piegulošam. Piedurkņu aprocēm jābūt aizpogātām. Apģērbs nedrīkst traucēt kustības. Ja mati gari, tie jāpaslēpj zem galvassegas.
- 2.2. Iepazīties ar darba uzdevumu. Sagatavot atslēgas un nepieciešamos instrumentus.
- 2.3. Pirms motora iedarbināšanas pārbaudīt ātrumu pārslēgšanas sviras stāvokli – tai jāatrodas neitrālā stāvoklī.
- 2.4. Pārbaudīt motora dzesēšanas šķidruma un eļļas līmeņus.
- 2.5. Remontdarbu veikšanas instrumenti jāpagatavo un darba procesā jāizvieto parocīgi un stabili.
- 2.6. Atklājot bojājumus vai šķidrumu noplūdes, nedrīkst uzsākt darbu, bet par novērojumiem jāziņo pasniedzējam vai meistaram. **Par iekārtu tehnisko stāvokli atbild mācību meistars.**

3. Darba drošības prasības, veicot darbu

- 3.1. Visas remonta laikā noņemamās daļas novieto iepriekš sagatavotās vietās, saliekot tās noteiktā kārtībā, stabili, nepieciešamības gadījumā pielietojot starplikas. Aizliegts novietot noņemtās daļas līdzās iekārtām, kuras darbojas.
- 3.2. Traktora vai automobiļa motoru drīkst iedarbināt tikai ar pasniedzēja vai meistara atļauju.
- 3.3. Aizliegts ieslēgt vadības sviras un slēdžus, kuri nav saistīti ar laboratorijas darbu izpildi.
- 3.4. Kontrolēt motora mērinstrumentu rādījumus.
- 3.5. Automobiļa motora jaudas pārbaudes laikā jāieslēdz augstāko pārnesumu.
- 3.6. Automobilim uz ruļļu stenda nedrīkst bremsēt riteņus.
- 3.7. Jaudas pārbaudes laikā aizliegts atrasties uz iespējamās automobiļa kustības trajektorijas (priekšā un aizmugurē).
- 3.8. Smagumu celšanu, nolaišanu un pārvietošanu jāveic saskaņā ar atbildīgā remontdarbu vadītāja signāliem.
- 3.9. Iedarbinot traktora motoru hidrosistēmas pārbaudei ar caurplūdes mērītājdroseli tās rokturim jābūt iestādītam atvērtā stāvoklī.
- 3.10. Darba hidrosistēmas pārbaudē jānobloķē galvenā cilindra darbību.
- 3.11. Pārbaudot kartera gāzu daudzumu, pirms gāzu skaitītāja caurules pievienošanas un atvienošanas jāsamazina motora rotācijas frekvenci uz minimālo, lai nenotiktu eļļas izšķaidīšana.
- 3.12. Uzmanīties, lai nepieskartos rotējošām un kustīgām daļām, nesadauzītu galvu pret atvērtām kabīnes durvīm.
- 3.13. Izpildot atslēdznieku darbus strādāt tikai ar kārtībā esošiem instrumentiem:
 - 3.13.1. uzgriežņu atslēgas nedrīkst būt nodilušas, izplēstas un to izmēriem jāatbilst skrūves galvas izmēriem;

- 3.13.2. strādājot ar urbjmašīnu, nostipriniet stingri urbjamo detaļu un urbi. Aizliegts detaļas turēt rokās;
- 3.13.5. elektriskajiem rokas instrumentiem jābūt aprīkoti ar pārbaudītu sazemējumu;
- 3.13.6. darbā ar slīpripi obligāti jālieto aizsargbrilles.
- 3.14. Darbus, kuriem nepieciešama speciāla kvalifikācija, studentiem izpildīt aizliegts (metināšana, griešana, elektroiekārtu montāža, kravas celšana ar telferi u.c.).
- 3.15. Darbus ar saspiesta gaisa izmantošanu izpildīt tikai meistara vadībā (riepu montāža u.tml.).
- 3.16. Paceļot spēkratus ar domkratu tie jānodrošina pret patvaļīgu pārvietošanos. Aizliegts izpildīt jebkādos remonta darbus pirms paceltais spēkrats nav atbalstīts ar stabiliem balstiem.
- 3.17. Atgāzu sastāva mērīšanu, krāsošanu un tamlīdzīgus darbus ar toksisku vielu izdalīšanos drīkst veikt tikai pie intensīvas telpu ventilēšanas.
- 3.18. Pārtraukt nekavējoties darbus, ja tiek pamanīti bojājumi instrumentiem vai iekārtām. Traumas gadījumā pārtraukt darbu un ziņot mācību meistaram.
- 3.19. Pirmā medicīniskā palīdzība jāsniedz darbu vadītājam – pasniedzējam vai mācību meistaram.

4. Strādājošā rīcība avārijas situācijā

- 4.1. Ja rodas avārijas situācija, praktikantam nekavējoties jāpārtrauc darbs, jāizslēdz darbmašīnas piedziņa un jāinformē pasniedzējs vai arodapmācības meistars par negadījumu.
- 4.2. Ja rodas traucējumi celšanas ierīces darbā, krava nekavējoties jānolaiž un par notikušo jāziņo atbildīgajam par remontdarbu veikšanu sekojošos gadījumos:
- 4.2.1. ja sabojājušies celšanas ierīces mehānismi vai salūzušas tās metāla konstrukcijas;
- 4.2.2. celšanas ierīces elektrodzinēja korpuss, kāsis vai metāla konstrukcijas atrodas zem sprieguma;
- 4.2.3. no celšanas ierīces spolēm vai blokiem notīnušās troses vai uz trosēm izveidojušās cilpas vai mezgli;
- 4.2.4. kravas pārvietošanas ceļā parādījušies cilvēki vai jebkādi priekšmeti.
- 4.3. Ja darba galds vai griezējinstrumenti salūzis, ziņot par notikušo tiešajam vadītājam.
- 4.4. Ja izceļas ugunsgrēks vai tiek atklāta aizdegšanās:
- 4.4.1. izslēgt visas iekārtas un ventilācijas sistēmas;
- 4.4.2. ziņot ugunsdzēsības dienestam pa tālr.112;
- 4.4.3. nekavējoties atvienot laboratoriju no elektrotīkla;
- 4.4.4. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm, ugunsdzēsības krānu u.c.);
- 4.4.5. izsaukt uz ugunsgrēka vietu tiešo darba vadītāju.

4.5. Ja iegūta trauma, notikusi saindēšanās vai pēkšņa saslimšana, nekavējoši jāinformē pasniedzējs vai arodapmācības meistars, kurš organizē pirmo palīdzību un vajadzības gadījumā nosūta cietušo uz medicīnas iestādi.

5. Darba drošības prasības, beidzot darbu

5.1. Sakārtot darba vietu, no iekārtām (mehānismiem) notīrīt netīrumus (putekļus, metāla skaidas u.c.); notīrīt un ieeļļot darbgalda daļas, kurās ir berze.

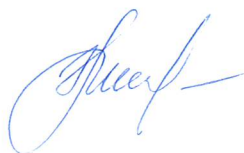
5.2. Atlikumu novākšanu no iekārtu virsmām un specapgērba veikt ar birstītes, slotiņas vai putekļu sūkšanas iekārtu palīdzību. Nav pieļaujama darbgalda un apģērba nopūšana ar saspiesto gaisu.

5.3. Instrumentus un palīgierīces (inventāru), kas izmantoti darbu veikšanai, nodot instrumentu glabātavā vai nolikt tiem speciāli paredzētā vietā.

5.5. Par pamanītajām tehniskajām problēmām informēt pasniedzēju vai arodapmācības meistaru.

IZSTRĀDĀJA:

Laboratoriju vadītāja

I.Meņķe